

Lokalekonomisk analys i **Njutångers socken** *Iggesund och Njutånger*

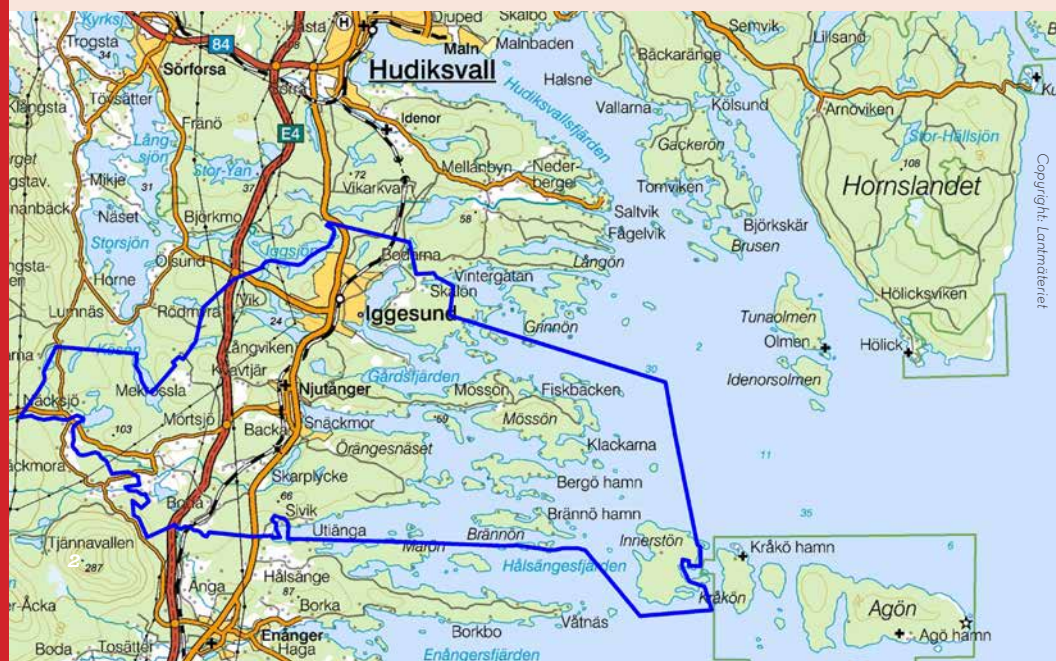

Den lokala ekonomin - Grunden för en välmående bygd

En lokalekonomisk analys (LEA) kan liknas vid en ekonomisk marknadsundersökning. Hur stor del av de lokala ekonomiska tillgångarna spenderas i våra samhällen och hur stor del läcker ut? Analysen är ett verktyg som visar på medvetna val som den lokala befolkningen kan göra för att skapa sysselsättning och lokal tillväxt.

För denna analys har området Njutångers socken i Hudiksvalls kommun, valts ut. Området omfattar de båda tätorterna Iggesund och Njutånger samt flera mindre byar, i en bygd där jakt och fiske, jord- och skogsbruk lever, sida vid sida, med bruk och industri.

Vi är många som är stolta över vår ort och vill att den ska fortsätta att utvecklas och vara en levande bygd. Målgruppen för denna LEA är ortsbor, företagare, ideella föreningar, kommunala organ, politiker, nyanlända och familjer som vill flytta hit.

Njutångers socken - En historia om hav och land, järn och skog

Att människor funnits i Iggesund/Njutånger ända sedan förhistorisk tid visas av de fornlämningar som finns i bygden och en fornborg, den s.k. Rödhällens skans, längst ut på Örångsnäset, vittnar om Njutångersfjärdens strategiska betydelse.

Under medeltiden byggde traktens inkomster på fiske och jordbruk. På 1200-talet bildas socknen och Njutångers kyrka, en av Hälsinglands mest välbevarade medeltidskyrkor, byggs längst in i Njutångersfjärden. Havets historiska betydelse framgår av de båda tätorternas namn. Iggesund är svårtolkat, men "Igge" kommer troligen från dialektordet "igg" eller "ygg" som betyder stygg, besvärlig, farlig, alltså det svårnavigerade sundet. I ortnamnet Njutånger betyder "njuta" fånga och "ånger" havsvik. Njutånger kan därför förstås som den fiskrika havsviken.

Att sockensigillet föreställer ett ramsågblad, visar att sågning av bräddor varit karaktäristiskt för bygden. På 1500- och 1600-talet anlades det första sågverket (Johan III:s Kronosåg), Östanå pappersbruk och Järnbruket i Iggesund. Anledningen till att industrin etablerade sig här var framförallt tillgången på strömmande vatten.

Århundradena som följde präglades av rysshärjning, kolning, smedjor och utökad sågverksindustri. I början på 1900-talet lades grunden för dagens pappersindustri då en sulfat- och sulfatfabrik byggdes vid Iggesundsåns utlopp i fjärden. Idag är Iggesunds Bruk kommunens största arbetsgivare och satsar på hållbart skogsbruk med förnybar råvara.

Service

- Förskolor/Skolor/Fritidshem/Ungdomsgård
- Äldreboenden/Servicehus/Gruppboende/Hemtjänst
- Bibliotek och bokbuss
- Bank/Postombud
- Hälsocentral/Folktandvård/Apotek/Optiker
- Frisörer/Hudvård/Nagelvård/Fotvård/Massage
- Hundpensionat/Hundtrim
- Dagligvaruhandel/Bageri/Livs och Gatukök
- Restauranger/Pizzerior/Thai kök
- Blomsteraffär och mindre handelsträdgård
- Bensinstation (obemannad)/Biltvätt
- Diversehandlare med Bilvårdsprodukter och Elmaterial
- Hantverk/Industriservice/Monteringsfärdiga fritidshus
- Samhälls- och städtjänster
- Återvinningsstationer
- Deltidsbrandkår

Kultur, fritid och föreningsliv

- Badhus/Gym
- Camping/Vandrarhem/Stugor
- Badplatser/Småbåtshamnar
- Järnbruksmuseum med teater och konserter
- Njutångers Folkets Hus och andra samlingslokaler
- Iggesunds Folkets Hus/Bio/Iggesundsrevyn
- Camp Igge idrottsanläggning
- Motionsspår/Fotbollsplaner/Friidrott
- Skidspår/Skridskobanor/Ishockeyrink
- Idrottsföreningar för tioalet sporter
- Flertalet föreningar inom olika inriktningar
- Mössö fritidsboendes bystuga med aktiviteter
- Mössöns visfestival
- Kyrkor med körer, barn- och ungdomsverksamhet
- Blomsterfonden

Njutångers socken

– Nuläge och utmaningar

I Njutångers socken bor det totalt 4667 personer (2017) och det är bara sex personer färre än 2007, en stadig befolkningsutveckling! Vi har en klart äldre och åldrande befolkning då nära hälften är 45 år eller äldre. Det finns 200 fler män än kvinnor och fler män är ogifta än gifta, viket är vanligt i bygder som vår. För kvinnorna är det lika många gifta som ogifta. En utmaning för vårt lokala samhälle är att tilltala unga kvinnor, då det oftast är kvinnan i familjen som bestämmer vart familjen ska bo, om det finns ett val att göra.

I Iggesund finns en god samhällsservice, men vi saknar bilverkstad och ombud för ATG/Svenska Spel som förvann när E4:an drogs förbi Iggesund. På 60-talet blomstrade handeln i Iggesund, men idag finns knappt någon detaljhandel kvar och vi saknar en naturlig samlingsplats, ett café, där ortsbor och besökare kan träffas och trivas. Njutånger saknar helt matbutik/kiosk sedan affären lagts ner. Närheten till Hudiksvall och Medskogsområdet är en utmaning för den lokala handeln och servicen. Internethandeln ökar i hela Sverige, så även i vår bygd. Om man lyckas få de boende att välja de lokala alternativen till större del, ökar chansen att behålla och utöka utbudet på orten.

En stor del av Njutångers socken består av kust, sjöar och vattendrag. Det utvidgade strandskyddet hindrar möjlighet till vattenanknuten lokal utveckling, vid det hav som borde vara en av våra största tillgångar.

Vi har även generella landsbygdsutmaningar som att öka utbildningsnivån, behålla samhällsservice och byskolor och förbättra kommunikationer och bredbandsutbyggnad för de glest befolkade delarna av socknen.

Största arbetsplatser

- Iggesunds Bruk
- Offentlig sektor
- Iggesunds Sågverk
- Andritz Iggesund Tools

De fem största näringsgrenarna efter antalet arbetsställen

- Jordbruk, skog och fiske (126 st)
- Byggverksamhet (39 st)
- Handel (34 st)
- Tillverkning (26 st)
- Fastighetsverksamhet (23 st)

Förvärvsarbetande per sektor (2015)

Det stora antalet arbetsställen och näringsgrenar visar att vi har en stor bredd i näringslivet, framförallt inom Privat sektor där de flesta invånarna arbetar (67 %). 2016 fanns över 360 arbetsställen registrerade i Iggesund/ Njutånger varav ca 320 är mindre företag med upp till fyra anställda. Ett stort antal av dessa är jord- och skogbruk.

Arbete och Pendling

I Njutångers socken bor 2022 förvärvsarbetande personer. Av dessa pendlar mer än hälften till jobb utanför orten, främst till Hudiksvall. Ungefär lika många pendlar in till orten för att arbeta här.

Kommunikationer

5 min med bil till E4

Täta bussförbindelser med närliggande orter;
ca 25 minuter Njutånger - Hudiksvall
ca 20 minuter Iggesund - Hudiksvall
X-tåg (sträckan Sundsvall- Gävle) från Iggesund;
ca 70 minuter till Sundsvall
ca 10 minuter till Hudiksvall
ca 20 minuter till Söderhamn
ca 65 minuter till Gävle

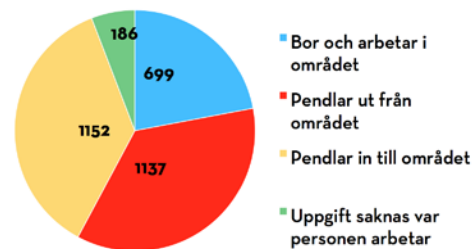
Antalet av- och påstigningar på X-tåget från stationen i Iggesund är 19000 per år, vilket motsvarar dryga 50 resenärer per dag. Stationen är viktig för att få unga som studerar att stanna kvar på orten, då de kan välja att pendla till studieorterna istället för att flytta dit.

"Iggesunds Bruk och Södra båthamnen"
Foto: Mattias Bodare

"Jordbruk i Bodarna, Iggesund"
Foto: Christina Bodare

"Iggesunds tågstation"
Foto: Mattias Bodare

Pengarna lägger vi på

Bygdens totala köpkraft på 661,6 miljoner kronor är beräknat på 2141 hushåll som har en disponibel årsinkomst på 309 000 kr. (SCB 2015). Sammanräknad förvärvsinkomst 2015 visar traditionellt att kvinnor tjänar mindre än män. I åldern 16-24 år är skillnaden mindre, vilket kan ses som att inkomstklyftan minskar.

Bygdens köpkraft	I bygden	Utanför bygden	Summa MKr
Hem & Familj			
Utemåltider	14,6	9,0	23,6
Alkoholhaltiga drycker (inkl lättöl)	1,6	6,3	7,9
Alkoholfria drycker	4,1	2,0	6,1
Tobak	9,0	-4,6	4,4
Förbrukningsvaror	1,5	11,9	13,4
Kläder och skor	0,0	30,6	30,6
Möbler, inventarier, textil, etc.	0,0	33,9	33,9
Hushållstjänster	1,3	48,9	50,2
Hälso- och sjukvård	0,6	13,1	13,7
Fritid och kultur	1,5	131,9	133,4
Bostad	4,5	165,8	170,3
Livsmedel	35,5	39,0	74,5
Transport	23,0	76,6	99,6
Totalt MKr	97,2	564,4	661,6

Positivt är ändå att nära hälften av alla inköp av livsmedel görs lokalt. Inpendlare och besökare handlar tobak för 4,6 miljoner kronor. Därför visas summan negativt i tabellen. Det stora läckaget av pengar ut från bygden sker på de områden där det inte finns något lokalt utbud, t ex möbler, kläder och skor. Här borde det finnas utrymme för nyetableringar, vilket skulle skapa arbetstillfällen och få pengarna att stanna i bygden.

Läckage 564,4 Mkr

Boende **165,8** Mkr
Hem och familj **282,9** Mkr
Livsmedel **39** Mkr
Transport och fordon **76,6** Mkr

Hur kan jag vara med och göra skillnad?

Om jag vill...

... behålla min närbutik, handlar jag där regelbundet för att den ska finnas kvar på orten.

... att det ska finnas service som är lokal anlitar jag ortens firmor när jag renoverar.

... ha nära till BVC och doktor när mitt barn är sjukt, söker jag till ortens Hälsocentral.

... hämta ut medicin direkt efter läkarbesöket gör jag mina ärenden på ortens apotek.

... behålla biblioteket lånar jag mina böcker där.

... ha kvar en bio på orten besöker jag den då och då.

Det är vi ortsbor som med vår köpkraft styr utvecklingen av service och handel i bygden. Ju fler vi är som handlar lokalt desto bättre förutsättningar för det lokala utbudet.

Om varje hushåll spenderar 10 kr mer per dag på varor och tjänster på orten så ökar den lokala omsättningen med 7,5 miljoner kr på ett år!

Styrkor, Möjligheter och Potential

Vi har ett brett näringsliv, stora industrier och många företag som verkar på orten. Det finns goda kommunikationer med buss och tåg och det är nära till E4:an. Vi har låga huspriser och en vacker natur med både skog och skärgård. Närheten till Hudiksvall, Gävle och Sundsvall är en geografisk fördel för vår bygd.

Camp Igge idrottsanläggning och Ankarmons camping har stor potential att utvecklas och öka turismen till bygden bl a genom att fler övernattningsmöjligheter skapas, campingen renoveras och Iggesjöns kapacitet utnyttjas till fullt. Vi har ett nyrenoverat badhus som med en utbyggnad skulle kunna få ännu fler besökare. Naturreservatet i Njutånger längs Nianån, handikappanpassat med ökad fisketurism, kan ses som en möjlighet att öka besöksnäringen.

Vi har en styrka i Iggesunds Folkets Hus med stor biograf, konferensrum och scen där Iggesundsrevyn har gjort succé under tre decennier och satt Iggesund på kartan. Järnbruksmuséet med dess fint bevarade bruksmiljö är en bra grund för att anordna en kulturvecka med utställningar och guidningar och med upprådanden inne på Järnbruket.

Hudiksvalls Kommun har målsättningen att öka antalet invånare med 13 000 till år 2050. För Njutångers socken kan det betyda att fler bostäder byggs och med fler invånare ökar köpkraften. Detta kan resultera i ett större utbud på orten och även säkra att skolor och samhällsservice blir kvar. Idag har vår socken fler äldre än yngre invånare och den trenden ser ut att fortsätta. De nyanlända är en möjlighet för att utjämna åldersstrukturen.

10

"Järnbruket i Iggesund"
Foto: Christina Bodare

"Iggesunds badhus"
Foto: Christina Bodare

Vision 2025

År 2025 har den kommersiella servicen i Iggesund/Njutånger utökats. Vi har blivit fler som bor och verkar här och det finns en aktiv företagsförening som driver utvecklingen framåt.

Både ortsbor och besökare uppskattar vårt rika fritids- och kulturutbud i den vackra naturen som är tillgänglig för alla. Vi har en fungerande infrastruktur, en väl utbyggd barnomsorg, skola och äldreomsorg och samhällsservicen är bevarad.

Det är trivsamt och tryggt att bo och arbeta i Njutångers socken, där näringslivet blomstrar och alla människor känner sig välkomna!

"Tillsammans ska vi skapa vår framgångsrika framtid"

11

"Skärgården"
Foto: Christina Bodare

Välkommen till Njutångers socken

e-post: intresseforeningen.iggesund@gmail.com
<https://www.facebook.com/IggesundsIntresseForening/>
<https://www.hembygd.se/njutanger>

